

KONSTMOMSEN I SVERIGE – ORIMLIG OCH OLAGLIG?

Svenska gallerier drabbas av dagens momssituation.

Konst som säljs på ett svenskt galleri belastas med 25 % moms. Om samma konstverk säljs direkt av en konstnär är momssatsen 12 %, förutsatt att konstnären omsätter mer än 300.000 SEK per år. Men om konstnären omsätter mindre än 300.000 kronor per år har hon ingen momsskyldighet alls. Den som köper ett konstverk i Sverige betalar alltså 25%, 12% eller 0% moms beroende på av vem man handlar. Skattelagstiftningen är i det här fallet inte konkurrensneutral utan missgynnar de privata gallerierna. Är detta ens lagligt?

Tänk om det skulle vara så att en bok, inköp direkt av en författare skulle momsas med 6% men däremot med 25% om man gick till bokhandeln. Eller om mjölken skulle momsas med 12% hos bönderna men 25% på ICA. Precis så konkurrensnedvriden är konstbranschen.

Lagstiftningen leder konsumenten till konstnärernas ateljéer och bort från gallerierna. Kanske lever detta kvar från 1974-års kulturutredning, där man pratar om "kommersialismens negativa inverkan" men det är i sådana fall inte applicerbart på dagens situation. Dagens gallerister arbetar som agenter för de konstnärer man representerar. Man strävar efter ett långsiktigt samarbete där båda parter är beroende av varandra och där man har helt olika roller. Om konstnären är den lokala producenten är galleristen den globala distributören. Galleristen arrangerar utställningar i den egna lokalen men hanterar även konstnärens marknadsföring och försäljning, förmedlar kontakter till museer samt deltar i konstmässor för att lansera sina konstnärer. Unga konstnärer som kommer ut från konsthögskolorna vill ha en gallerist som företräder dem. Ateljén är konstnärens arbetslokal och galleriet är scenen och försäljningsplatsen.

Vi vill alltså att konst ska ha en enhetlig momssats i hela distributionskedjan. Och vi vill att momssatsen ska ändras till 6% i alla led.

Konst är kultur och borde därför rimligtvis belastas med den 6%-iga kulturmomssatsen. Alla andra kultursektorer i Sverige har 6% moms; musik, film, tidningar, böcker, bio, teater, opera till och med sportevenemang, men inte konst. Varför?

En annan mycket viktig aspekt är att dagens momsagstiftning missgynnar svenska gallerier i konkurrens med andra länder. Mycket av galleriförsäljningen sker idag på internationella mässor. En tysk gallerist lägger på 7% moms på priset, en dansk gallerist 5%. Om det finns ett konstverk av samme konstnär dels hos ett danskt galleri, dels hos ett svenskt, så blir det 20% dyrare i det svenska. Detta bidrar till att motverka spridandet och exporten av svensk konst.

För statskassan är det här småpengar, konstbranschen omsätter mindre än 200 miljoner per år. Om momsen är 25% handlar det om 50 miljoner kronor per år. Och om momssatsen skulle vara 6% så pratar vi om ca 12 miljoner, ett bortfall på kanske 30 miljoner. Men då ska vi komma ihåg att med lägre momssats ökar försäljningen och därmed skatteintäkterna.

Sara Sandström Nilsson, Ordförande i Svenska Galleriförbundet

Galleri Andersson Sandström, Aktrisgränd 34, 90364 Umeå, 090-144990, 070-569 4991